

Kassa, 1884. november 18. – Buffalo, New York, USA, 1974. január 6.

Ósei lengyel nemesi származású földbirtokosok voltak, apja a Kassai Takarékpénztár helyettese igazgatója volt. Kassán négy elemit és hat felsőbb leányiskolai osztályt végzett. Ennek befejeztével, 1903 májusában tanítóképző képesítővizsgát tett, majd három évig bejáró diák a kalocsai Miasszonyunk-nővérek tanárképzőjében. Német– francia szakos polgári iskolai tanári végzettséget szerzett. Az 1906–1907-es tanévben a győri orsolyiták polgári iskolájában tanított, majd a következő tanévben nevelőtanár a budapesti Csalogány utcai állami tanítóképzőben. Még képzős évei alatt hallotta előadni Farkas Edith alapítványi hölgyet a munkásnők védelméről, a patronázsról. Az előadás életre szóló hatást tett rá, felkeltette érdeklődését a gyakorlati szociális munka iránt. Győrben maga is bekapcsolódott a patronázsmunkába, majd 1908-ban abbahagyta a tanítást, hogy minden erejét a szociális munkának szentelhesse. 1908 elején az Országos Katolikus Nővédő Egyesület Berlinbe küldte „munkásnőitkári” tanfolyamra, onnan visszatérve már maga is nővédő szociális tanfolyam előadója. 1908. november 19-én az elsők között lépett be a Farkas Edith által akkor alapított – indulásakor az apácák és a világiak között helyett elhelyezkedő – Szociális Missziótársulatba. Az elkövetkezendő kilenc év alatt a keresztény nővédelem és a katolikus szociális munka élharcosa lett. Előadókörutakat tartott, társadalmi környezettanulmányokat készített, adományokat gyűjtött, többek között a Szociális Missziótársulat erdélyi szervezeteinek a kiépítésére. 1915-ben szociális iskolát nyitott, majd március 25-től A Keresztény Nő című katolikus egyesületi lap szerkesztője. 1918 márciusában a lap neve Magyar Nőre változott, alcíme szerint A keresztény feminizmus lapja. Maga is cikkek sorozatát publikálta az újságban. A társadalom legnagyobb feszítőerejének a szociális problémákat tartotta. Eltérően az arisztokratikus egyházi vezetés véleményétől, azt hangsúlyozta, hogy a gondozást szervezett szociálpolitika keretei közé kell állítani. Igen hamar meg kellett tapasztalnia, hogy közéleti-társadalmi szereplés, kapcsolatok nélkül nem lehet a szociális kérdéseket megoldani. 1918-ban még a Keresztényszocialista Párt tagja, de 1918. október 28-tól már az általa szervezett Keresztény Női Tábor élén állt. Pártja a nők országos és várospolitikai tevékenységét keresztény, nemzeti, legitimista és szociális alapon kívánta megszervezni. 1919. március 26-án beadványt intézett a tanácskormányhoz a parlagon lévő földek megművelése tárgyában, majd áprilisban megszervezte a XI. számú termelészövetkezetet. 1920. február 26-án a Keresztény Nemzeti Egység Pártja vezetése a kiírt időközi választásra abszolút többséggel elfogadta a párt hivatalos jelöltjének; március 25-én a főváros I. kerületében nemzetgyűlési képviselővé választották. Ő lett az első női képviselő Magyarország történetében. Felszólalásaiban a nőkérdést, az általános választójog kérdéseit és a nincstelenek földhöz juttatásának a problémáját feszegette a polgári politikusokat megszégyenítő nyíltsággal. A fővárosban elindította az iskolanővéri intézményt, a későbbi iskolaorvosi szolgálat elődjét. 1922. február 16-án véget ért a parlamenti ülés, s ezzel egyelőre az ő képviselői pályafutása is abbamaradt. Bár a Keresztény Női Tábor kérte a püspöki kart, hogy ismét indulhasson a választásokon, főnöknője megtiltotta, hogy jelöltesse magát. Kettőjük vitája a még vállalható politikai szereplés mértékéről odáig fajult, hogy 1923. május 5-én több társával együtt elküldték a Szociális Missziótársulattól. Néhány nap múlva,

május 12-én megalapította a Szociális Testvérek Társaságát, amelynek július 15-től választott főnöknője. Az 1930 és 1932 közötti két évet leszámítva – amikor az angyal földi törvényhatósági bizottság tagja – négy évtizeden át, 1963-ig ő irányította a társaságot. Svájcban, Franciaországban és az Amerikai Egyesült Államokban keresett munkahelyeket a testvéreknek. 1931-től a munkásnők szervezésén fáradozott. 1933-ban megalakította a Szentlélek Szövetséget, egy év múlva lapot is indított A Lélek Szava címmel, amelyben több, a náci ideológiát elvető írása is megjelent. 1937. november 3-án megnyitotta a Katolikus Női Szociális Képző nevű szociálismunkás-oktató intézetet. 1942-től az egész országban ún. világnézeti kurzusokat szervezett, hogy a keresztény értékrend közvetítésével ellensúlyozza a hitleri propagandát. Keresztény hite, humánuma életveszélyt is vállaló embermentő munkára sarkallta a második világháború éveiben. Elhatározta magát a zsidótörvényektől, számtalan petíciót, föliratot, közbenjárást készített és terjesztett a hatóságok elé. 1940. november 8-án a Keresztény Női Tábor nevében beadványt írt a munkaszolgálatosok érdekében. 1941 telén tiltakozott a kőrösmezei deportálás ellen. Miután 1943. február 8-án Szlovákia bejelentette a teljes zsidótalanítást, Rómába utazott, hogy személyesen sürgesse XII. Pius pápát a cselekvésre. Lapja 1944. áprilisi betiltása után fő feladatának az embermentést tekintette. A testvérek Thököly úti rendházába, illetve annak udvarán farakások közé bújtatta az üldözötteket. 1945-ben a néhány hónapja még őt is letartóztatással fenyegető nyilasok körülményein próbált enyhíteni; senkiben nem egy világnézet képviselőjét, hanem a segítségre szoruló embert látta. Az 1945. évi nemzetgyűlési választásokon, miután nem sikerült elismertetnie pártja indulási jogát, párton kívüli jelöltként, a Polgári Demokrata Párt nagy-budapesti listáján került be ismét a parlamentbe. Hivatalosan 1946 januártól párton kívüli képviselő. Az 1947. augusztus 31-i országgyűlési választásokon a Keresztény Női Tábor programjával jutott a nagy-budapesti listán mandátumhoz. Ebben a ciklusban is többször állást foglalt a keresztény világnézet védelmében, de a kommunista párt fokozatos térnyerésével egyre lehetetlenebbé vált politikusi pályájának a folytatása. 1947. október 28-án elmondott felszólalását külpolitikai érdekeket sértőnek minősítették, és hatvan napra kizárták az Országgyűlésből. 1948. április 27-én az Országgyűlés Politikai Bizottsága tagjává választották. Utolsó – alpári közbekiabálásokkal meg-megszakított – parlamenti beszédét 1948. június 16-án tartotta, szenvedélyesen ellenezve az egyházi iskolák államosítását kimondó törvényjavaslatot. A törvény elfogadásakor a kormánypárti képviselők elénekelték a Himnusz, de ő ülve maradt. Ezért a mentelmi bizottság kétszer hat hónapi kizárásra ítélte, és a mentelmi jogát is elveszítette. Letartóztatástól tartva 1949 januárjától a domonkos nővérek zárdájában rejtőzködött. Eredetileg indulni akart az 1949. évi választásokon is, de csak a május 15-i szavazásra mert elmenni. 1949. június 22-ről 23-ra virradó éjjel hűgával együtt Ausztriába, onnan szeptember 16-án álnéven az Amerikai Egyesült Államokba távozott. Az emigrációból Nemes Margit néven levelezett Magyarországra, és Nemes Borbála néven szerepelt a Szabad Európa Rádióban. 1951-ben a hazatérés reményében visszatért Bécsbe, majd 1953. május 5-én immár saját nevén másodszor és végleg Amerikába utazott. Az emigráció első éveiben megpróbált aktív maradni. Memorandumot intézett Truman elnökhöz és az USA püspökeihez, hogy felhívja figyelmüket a kommunista országokban a bármilyen okból kisebbségbe szorítottak helyzetére. Tiltakozásokat gyűjtött Mindszenty József esztergomi érsek bebörtönzése miatt. Megpróbált segíteni az 1956-os forradalom menekültjein is. Élete utolsó éveiben visszavonult a közélettől. Buffalóban, a Szociális Testvérek Társasága egyik rendházában hunyt el. Halála után tizenegy évvel, 1985-ben Izrael Állam Igaz ember kitüntetésben részesítette, és fát ültettek emlékére a Yad Vashem kertjében. 1995. március 15-én ő és a Szociális Testvérek Társasága

emlékérmét kapott a magyar kormánytól; május 7-én a Magyar Köztársaság Bátorság
érdemjelében.